

CZU: 371.13/. 371.15

ROLUL ESENȚIAL AL CADRULUI DIDACTIC ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR EDUCAȚIONALE PENTRU CREȘTEREA CALITĂȚII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN SOCIETATEA MODERNĂ

Aniela AMIHĂLĂCHIOAE, prof. grad I, la Școala
Gimnazială „Ioan Murariu”, Cristinești, România

Summary. This article argues the need for a change in education by developing the interdisciplinary side, with concrete pedagogical principles that correspond to the needs of students. The interdisciplinary approaches support the idea of an extended conceptual framework, which favors the general perception of the education system focused on the needs and necessities of the student.

Key concepts: education, interdisciplinarity, high school, education system, educational disciplines.

În educație, asigurarea calității a devenit un deziderat major și un punct de referință pentru toate reformele făcute de sistemul de învățământ. Complexitatea întregului proces educațional presupune combinarea unei game largi de tehnici, metode și modele europene sau naționale, cu scopul descoperirii celei mai eficiente dintre aceste tehnici pentru educația centrată pe elev. Încercăm astfel să observăm o îmbinare perfectă între calitatea privită ca ideal și calitatea văzută ca parametri prestabiliți și definatorii pentru traiectoria profesională a elevului. Luând ca reper a doua viziune, realizăm că partea subiectivă în aprecierea calității va domina, deoarece perceperea pozitivă sau negativă a majorității parametrilor este dictată de context, și dirijată de factorul uman. Rezonanța mișcării pentru un învățământ de calitate demonstrează ca acesta s-a transformat în ultimii ani într-o problemă globală, fiind de asemenea, generatoare de alte probleme conexe.

Pornind de la afirmația lui Alfred Marshall: „cel mai de preț din tot capitalul este acela investit în ființa umană”, considerăm calitatea resursei umane și a celei educaționale ca fiind nucleul generator al dezvoltării globale al tuturor statelor lumii. Toți specialiștii apreciază faptul ca între dezvoltarea tehnologică și nivelul învățământului dintr-un stat există o conexiune strânsă, iar acest lucru este cu atât mai mult demonstrat în ultimul an, unde tehnologia și nevoia de adaptare la tehnologie, de revizuire a modului de predare-învățare-evaluare, sunt „vitale”. Totuși, procesul de modernizare întârziată conduce spre unele conflicte de natura socială (susținerea scăzută a părinților, adaptarea greoaie a unor cadre didactice, etc.), sau de natură emoțională (încrederea scăzută a elevilor).

Calitatea resursei umane constă în cumulul de proprietăți și abilități deținute de personalul uman implicat, precum și de nivelul școlarizării acestuia sau de personalitatea fiecărui individ în parte. În literatura de specialitate, calitatea se referă uneori la „utilitate”, „aptitudine de utilizare”, sau „conformitatea cu cerințele” [4].

Spre deosebire de școala modernă, cea clasică are meritul de a începe acest anevoios proces de abordare științifică din mai multe puncte de vedere, ceea ce face practic interdisciplinaritatea - de a căuta punți de legătură între discipline. Chiar dacă acestea s-au perfectat în școala modernă, actuală, ele au căpătat idei în cea „veche”, doar că viziunea asupra lor nu conducea la aceasta. În educația tradițională, ceea ce este acum explicat ca interdisciplinar, atunci era considerat practic, se învăța pentru a se aplica, pentru a fi util în calculul a..., pentru a fi folosit la mașinăria..., pentru a se utiliza în fabrică, etc., acum acestea capătă numele de: modele științifice ce prelucrează informația teoretică. În deceniul al șaselea, ca o reacție împotriva excesului de teoretizare, s-a dezvoltat școala neoclasică, care are ca drept obiectiv reîntoarcerea la practică, văzând că doar partea teoretică nu ajută în sedimentarea cunoștințelor elevilor. Datorită complexității altor materii, se stabilesc adesea circuite informaționale paralele, unde în afara fluxurilor formale, se dezvoltă și cele nonformale și informale, cu caracter local sau global.

Sub aspect axiologic, Liviu Antonese referindu-se la procesul de transformare comportamentală, precizează că este „cel mai înalt nivel de interdisciplinaritate la care se poate ajunge în educație” [1]. Capacitatea creativă a cadrului didactic, precum și o gândire flexibilă, facilitează modul de sistematizare a conținuturilor în așa fel încât elevii să înțeleagă și să-și însușească elementele asimilate.

„Predarea și învățarea interdisciplinară este maximizată” [1] atunci când specialiștii domeniilor implicate conlucrează, pentru un scop comun, facilitând elevilor constituirea noilor doctrine și descoperind liantul care permite comprehensiunea profundă contrar studiului monodisciplinar.

Așadar, este impetuos necesar să formăm și să dezvoltăm competențe interdisciplinare, bazate pe modelul inițial al învățării, dar care să aibă drept scop formarea culturii integrate a individului, acel model unic de a „învăța pentru viață”:

- A învăța să înveți și să consolidezi.
- A învăța să aplici și să dezvolti ceea ce știi deja.
- A învăța să colaborezi și să lucrezi în echipă.
- A dezvolta empatie și fraternitate socială.

Ținând cont de toate acestea, curriculumul trebuie modificat, în sensul unei perspective psihocentrice, concepându-se activități care să dezvolte educația permanentă, sub toate formele ei: formală, informală și nonformală, dar și competențe direcționate spre latura practică.

Cadrele didactice din țara noastră consideră că procesul de asimilare a cunoștințelor (interdisciplinare) trebuie făcut în corelare cu utilizarea acestora, în sensul că trebuie o relație biunivocă între dobândire și aplicare, fiind ambele parte dintr-un singur proces educațional, menit să formeze educatul, și care necesită o bună selecție a informațiilor primite, pe orice cale de transmitere.

Majoritatea cercetătorilor afirmă faptul că un elev care deține abilități practice, și capacitatea de combinare a acestora cu teoreticul are dezvoltată foarte bine adaptarea la mediu și la societate, se poate integra ușor, și poate relaționa atât cu ceilalți colegi, cât și cu profesorii (ceea ce denotă îmbinarea inteligenței cu deprinderile naturale instinctive). La acest nivel al activității mentale, asociațiile de tip inter-sistem (interdisciplinare) permit minții să reflecteze la unitatea și opoziția diferitelor fenomene în versatilitatea lor, generând relații între acestea,

modelând continuu mintea pentru integritatea individului dar și pentru formarea unei viziuni asupra lumii.

Toate acestea trebuie construite în cadrul parteneriatului profesor-elev, așadar, în cadrul învățării disciplinelor singulare se oferă o bază pentru formarea unei înțelegeri dialectice a obiectelor sau a teoriilor generate de acestea, pe când asociațiile inter-sistemice sunt mult mai stabile, deși au un grad de dinamism coordonat de nivelul de pregătire al profesorului (teoretic și pedagogic), dar și de incitarea curiozității educabilului. Accentul trebuie pus mereu pe procesul de formare a asociațiilor și a capacității elevilor de a reconstitui fapte sau teorii deja învățate, sau analizarea unora noi pe baza celor știute anterior, precum și pe particularitatea psihologică a tranziției de la un subiect la altul, depășind limite personale, fictive sau reale.

Astfel, implementarea conexiunilor interdisciplinare contribuie la o dezvoltare mai eficientă a reflecției avansate, care la rândul său stimulează dezvoltarea abilităților de a atrage un set de cunoștințe interdependente. Obiectele sau fenomenele care sunt interconectate în natură sunt, de asemenea, legate în memoria omului. Abilitatea memoriei de a reține lucruri noi pe baza celor cunoscute anterior nu trebuie să se limiteze doar la conexiunile intrasubiect, așa cum se întâmplă adesea în practică, deoarece, împreună cu conexiunile interdisciplinare intrasubiective, este posibil să privim subiectul din diferite părți și să ne amintim întregul fenomen al obiectului sau al realității.

Pe această bază se poate concluziona că stăpânirea tehnicii de transfer al cunoașterii unui subiect, introduce elevii într-o activitate analitico-sintetică mai concentrată asupra rezolvării anumitor sarcini, mărește activitatea metodelor de lucru independente, asigură o mai bună organizare a activității mentale și în cele din urmă dezvoltă o secvență logică în rezolvarea problemelor generale și particulare. [5], [7], [8], [9].

Din prisma amplificării judecății logice a învățăceilor, putem îmbina învățământul modern formativ cu cel nonformal prin:

- provocarea copiilor să facă un efort personal pentru a se deprinde cu o cugetare concretă, dusă spre abstractizare;
- antrenament zilnic de rezolvare de probleme, lectură constantă, etc., deoarece această ritmicitate menține creierul conectat cu activitățile zilnice, și formează un mecanism automat de analiză;
- stimularea inițiativei de a căuta rezolvări cât mai diversificate și ingenioase, prin muncă în echipă sau independentă, pentru cultivarea încrederii în forțele proprii;
- învățare continuă, prin colaborare, realizare de proiecte, portofolii, studii de caz, organizare modulară a materiei;

Pentru a realiza acestea, cadrul didactic trebuie să ia în considerare:

- predarea trebuie să fie făcută în așa fel încât să fie viitor suport pentru noțiunile ce urmează, și în același timp să aibă ancorare în realitate;
- caracterul dinamic și activ al actului predării-învățării, făcând din elev un participant la discuții, nu doar un ascultător pasiv;
- abordarea creativă a materiei, de către profesor, prin lucru diferențiat, explicații și argumentări individuale (acolo unde este cazul), exemplificări pe baza experienței sale, și formarea de experiență productivă copiilor;

- conexarea permanentă a materiei cu realitatea, prin constituirea de situații problemă, dar, care să reprezinte aspecte reale din viață;
- măiestria didactică, concretizată prin metodele de lucru ce implică o gimnastică permanentă a minții elevilor, și includerea elementelor de noutate și diversitate la fiecare lecție.

Responsabilitatea cadrului didactic crește, proporțional cu nevoia copilului de adaptare, de responsabilizare, dar și de stimulare continuă și sistematică a gândirii, pentru a-l determina să facă un efort susținut și gradat, în scopul cunoașterii. Atât timp cât vom învăța elevii să privească partea pozitivă, să se bucure de pașii mici ai succesului și să aibă o atitudine pozitivă față de știință, înțelegând că are un aport necesar în analiza unui proces, sau în viața reală prin tot ceea ce implică, vom avea cultivată dorința unui studiu continuu și calitativ. Participarea activă și conștientă a elevului în activitățile didactice, cu o canalizare corectă spre problematizare și algoritmizare a conceptelor, îl poate îndrepta spre o învățare corectă și de durată.

Principalele metode de reorganizare constructivă și valorificată a sistemului educațional în scopul progresului individual al fiecărui tânăr ar fi:

- implicarea în procesul de reflecție asupra misiunii, a scopurilor și finalităților educației a tuturor factorilor, atât decidenți, cât și beneficiari sau moderatori;
- implementarea unei strategii de comunicare scrisă, verbală și non-verbală ce implică raporturi de-a lungul axei verticale (în ambele sensuri) între membrii mediului educațional;
- identificarea nevoilor educabililor, dar și găsirea metodelor care să ducă la o corelare a teoreticului cu practicul, sau descoperirea unor tehnici și metode interdisciplinare pentru o mai bună aplicabilitate a noțiunilor dobândite;
- crearea unei strategii a calității, precum și a unor echipe mixte de lucru, pentru o mai bună colaborare și diseminare a ideilor;
- abordarea problemelor care dau temeri, sau care pot conduce la dezvoltarea coerentă a unor planuri de lucru viabile și necesare unui învățământ de calitate;
- sprijinirea unei culturi a calității și a durabilității prin toate tipurile de resurse: umane, financiare și temporare.

Concluzionăm că epoca aceasta are nevoie de specialiști foarte bine pregătiți, cu inteligență creatoare, cu o gândire independentă și o perspectivă de lungă durată, așa cum menționa și Jean Piaget: „în societatea contemporană însăși condiția de existență a omului se concentrează tot mai mult către inteligență și creativitate, adică inteligența activă”. Adaptabilitatea este o aptitudine înnăscută, dar și una care este perfectibilă în timp, depinzând de mediul în care trăim și de factorii genetici, ceea ce impune ca situațiile nou apărute să fie analizate, iar școala, pe lângă funcția informativă, să aibă și una formativă, condusă de o matematizare a gândirii, pentru a soluționa variatele probleme socio-profesionale. Apare accentul pus pe modernizarea învățământului prin așezarea pe primul loc al intensificării capacităților intelectuale ale elevilor, și formarea deprinderilor prin antrenarea intelectului, canalizarea spiritului de receptivitate, și definirea clară și concretă a noțiunilor sau a ideilor.

Rolul important și decisiv pe care îl are cadrul didactic în procesul educativ este de a însufla încredere spre schimbare, dorință de autodepășire, și aspirații cât mai înalte.

BIBLIOGRAFIE

1. ANTONESEI, L. An Introduction in Pedagogy (General Didactics), Editura Polirom, Iași, 2002, p. 200-210.
2. CERGHIT, I. Metode de învățământ. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
3. CERGHIT, I.; NEACȘU, I., NEGREȚ-DOBRIDOR, I.; PÂNIȘOARĂ, O. Prelegeri pedagogice. Editura Polirom, Iași, 2001.
4. CIUREA, S.; DRAGULANESCU, N. Managementul calității totale, Editura Economică, București 1995;
5. CRISTEA, S. Istoria gândirii pedagogice. Ian Amos Comenius. / În: Studia universitatis, nr. 9, 2007 – p. 168-175.
6. CROITORU, A. Latura nonformală a matematicii, Romai Educational Journal, Nr. 5, 2010.
7. MIU, F. Didactics of Geography (General Didactics), Editura Mondoro, București, 2013, p.45-72.
8. MOGONEA, F. R.; NOVAC C. Elemente de psihologie a educației, Editura Sitech (Promo), 2014, p. 22-32, p.75-80.
9. STAIKU, I. Teza de Doctorat Interdisciplinaritatea fizicii cu matematica, București, 2010.